

פרוטוקול מס' 106

מישיבת ועדת הכנסת
מיום ה', ג' בסיון תשל"א - 27.5.71, בשעה 13.00

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

י . ישעיהו - היו"ר
ר . ארזי
מ . ביבי
י . בן-מאיר (רוזנברג)
י . נחושתי
מ . נסים
צ . צימרמן
א . רזיאל-נאור

מוזמנים:

ז . שר - היועץ המשפטי של הוועדה
א . בר-זכאי - משרד המשפטים
י . בנגל - קצין הכנסת

מזכירת הוועדה: מ . ברפי

רשמה: נ . רינגלר

- סדר-היום:
- א . פניית יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, בענין רשות עיון בפרוטוקולים של הוועדות לאנשים שאינם חברי הוועדה;
- ב . תקנות משכן הכנסת ורחבתו (היתרי כניסה), תשל"א-1971.

היו"ר י. ישעיהו:

אני פותח את הישיבה.

א. פניית יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט בענין רשות עיון בפרוטוקולים של הוועדות לאנשים שאינם חברי הוועדה

רצוני להביא לידיעת חברי הוועדה פניה של יושב-ראש ועדת החוקה חוק ומשפט, חבר-הכנסת גולדשמידט, שקדמה לה פניה של המנוח י.ש. בן-מאיר, בענין עיון בפרוטוקולים של ועדת החוקה, חוק ומשפט. המכתב של המנוח י.ש. בן-מאיר נמצא בתיקי חברי הוועדה.

פנייתו של יושב-ראש ועדת החוקה, חבר-הכנסת גולדשמידט, היא לגבי מקרה קונקרטי שיש לו אופי מיוחד, ואקריאו לפניכם: (הקריא את המכתב). המקרה הוא של דיקן אוניברסיטת בר-אילן. יש לפנינו שלוש נקודות: א) ישיבות הוועדות אינן פתוחות, אך ועדה יכולה להחליט לגבי קיום ישיבה פתוחה. כאשר מחליטה הוועדה לקיים ישיבה פתוחה - הפרוטוקול פתוח. אם הוועדה לא החליטה על ישיבה פתוחה, השאלה המתעוררת היא האם ההחלטה למסור את פרוטוקול הישיבה לעיון נשארת להחלטת הוועדה, כמו שמסמכותה להחליט אם לקיים ישיבה פתוחה;

ב) האם להרשות עיון בפרוטוקולים במקרה המיוחד הזה, כיוון שזאת היא בקשה של משרד הקשור לאותו הנושא הנדון בוועדה.

ג) האם בכלל אפשר להתיר, לפי קריטריונים מסויימים, עיון בפרוטוקולים, ומי יחליט על כך.

אני מציע שנתייחס היום רק למקרה הקונקרטי שהובא לפנינו ולא נדון על הסוגיה כולה היום. כמובן שיהיה בהחלטה שלנו משום תקדים אם נחליט כן להתיר במקרה זה עיון בפרוטוקולים של ישיבות הוועדות.

ז. שר: אני סבור שהתקדים הזה יהיה מסוכן ביותר. יש לי ספק רב אם יש בכלל אפשרות למסור פרוטוקולים לעיון חברי הכנסת שאינם חברי הוועדה. סעיף 76 של התקנון קובע מי רשאי לעיין בפרוטוקולים של הוועדות. כתוב: "כל חבר הוועדה רשאי לעיין בפרוטוקולים של ישיבות הוועדה". אין פה אפילו הסמכות להעתיק. העתקה היא דבר אחר מעיון. יש סכנה בפתיחת הפרוטוקולים לעיון אנשים שאינם חברי הוועדה כיוון שהפרוטוקולים אינם ערוכים על-ידי מומחים, אינם מוגהים ואינם משקפים את מהלך הישיבה. הפרוטוקול דרוש לחברי הוועדה לרענן את זכרונם. לפעמים נאמרים דברים לפרוטוקול ואז הם מנוסחים בדיוק וצריך לכתוב מה הוחלט.

אפילו אם לא תקבלו את הפירוש שלי עד הסוף ותגידו שאתם מוכנים לתת לכל משרד ממשלתי את הפרוטוקולים הנוגעים לאותו משרד, זהו דבר מסוכן. העובדה שאתה נותן פרוטוקולים לעיון אדם העובד לפי בקשת שר הדתות, ואותו אדם אינו עובד המדינה ולא חלה עליו שום חובת סודיות, או שום חובה להחזיק את המסמכים, או שום חובה למנוע פרסום של המסמכים - אני חושב שבזה אתה חורג ואינך שומר על האופי האינטימי של עבודת הוועדות שזהו אחד הדברים החשובים ביותר לעבודת הוועדות בכנסת. ברגע שאתה מחליט למסור פרוטוקולים לעיון, אפילו אם זה למטרה טובה, אתה חורג מכל מה שהתקנון התכוון אליו ואינך מבטיח שלא ייעשה שימוש לרעה באותו חומר.

לכן החלטה חד פעמית כזאת חורגת לחלוטין מכוונת התקנון. אינני קובע עדיין מה צריכה להיות המדיניות עצמה. אני רמזתי שכל עוד המצב הקיים כיום ממשיך להתקיים - זהו המצב הטוב, אבל גם אם הוועדה תחליט אחרת, המקובל הוא שתומר כזה נמסר לפרסום רק אחרי מספר שנים. כאן המדובר הוא במחקר, לא בעניינים דהעידנה. מחקר מדעי נמסר לאחר מספר שנים תוך הטוויית כללים ברורים לגבי צורת השימוש בו. יש כאן בעיה של זכותו הפרטית של החבר, כי אין שום מניעה ללקט, במסווה של עיון בפרוטוקול, את דעותיו של חבר-הכנסת פלוני ומכך אפשר להגיע לתוצאות מרחיקות לכת כדי לפגוע בחבר-הכנסת או בחבר-הכנסת לשעבר.

ז. שר:

לכן, אני סבור, שהחלטה חיובית בנידון עומדת בניגוד לתקנון, בניגוד לרוח התקנון, ואיננה מאפשר ליצור אותם כללי הגנה מינימליים הדרושים כדי להבטיח את זכות הדיבור החופשית של חברי-הכנסת בוועדות.

מ. ביבי:

אינני רוצה להיכנס לשאלה אם יש סמכות, או אין סמכות למסור פרוטוקולים של הוועדה לעיון, ולמי. אני סבור שלא יהיה ככון לקבוע בתקנון, או בדרך אחרת כלשהי, שפרוטוקול בכל צורה שהיא לא יימסר לחוקרים מסוגו של ד"ר צלטנר.

לכן, אני בעד מסירת חומר במקרים מסויימים. אני חושב שהדבר יעשיר את לומדי המשפט, את השופט ואת חברי ועדת החוקה, חוק ומשפט כאשר יקראו את המחקר, או כל אדם הקשור בענייני חקיקה. אינני סבור שצריכים לתת היתר כללי. לכל מקרה, לכל עניין, תופנה פניה מיוחדת לוועדה שתיקבע לשם כך והיא תדון לגופו של עניין אם כן לאפשר עיון בפרוטוקולים, אם לאו.

אני חושב שמסירת החומר לא צריכה להיעשות בצורה של מי אמר מה. אפשר להשמיט את השמות של החברים מהפרוטוקול שיימסר לחוקר. אינני יודע אם החוקרים שתינתן להם רשות לעיין בפרוטוקולים יבואו לעיין בהם בכנסת, או שהפרוטוקולים יימסרו לידם.

היו"ר י. ישעיהו: גם בצד זה של הבעיה צריך לדון.

ר. ארוז:

אני סבור שהחלטתנו תהווה תקדים. ברגע שיינוצר תקדים צריך לדעת שאפשר יהיה להסתמך עליהם, אחרת הם לא יהיו תקדימים. עצם הדיון אינו לגבי מקרה קונקרטי זה בלבד. קשה יהיה לומר מדוע במקרה זה כן נסכים ובמקרה אחר - לא. לגבי מקרה זה ממליץ שר הדתות ובמקרה אחר יכול להיות חוק שימליץ עליו שר המשפטים וכו'.

משום מה הוחלט שערונית הדיונים בוועדות אינם פומביים? - משום שכאשר הוחלט הדבר היה לנגד המחליטים עניין לקיים דיונים חופשיים בוועדות, ואנו יודעים מתוך נסיון שבועדה הדיונים הם לאו דוקא סיעתיים. יכולים חברים באותה סיעה להביע דעות שונות בוועדה; יתר על כן - קורה שבשלב מסויים של הדיונים חברי אותה סיעה מביעים דעות שונות, או שאותו חבר עצמו משנה אחר-כך את דעתו. אם נפתח את הפרוטוקולים לעיון החוקרים - נפגע על-ידי כך בעקרון הסודיות של דיוני הוועדה. אני רוצה לשמור על סודיות דיוני הוועדה ועל אי פומביותם של דיוני הוועדה. אינני רוצה שנערער עקרון זה.

אם נסכים לאפשר במקרה זה עיון בפרוטוקולים אנו ניצור מצב של עדיפות לגבי חוקר מסויים שרק הוא זכה לקבל, בהלצת השר, אפשרות לעיין בפרוטוקולים. יכול להיות שחוקרים-סטודנטים רבים לא יגיעו לידי כך ועל-ידי כך אנו מעדיפים סוג מסויים של חוקרים לגבי חוקרים אחרים. יכולים להיות חוקרים בדרג די גבוהה שהם עצמם יבקשו רשות לעיין בפרוטוקולים. אני חושב שאנו יוצרים מצב של אי שוויון. או שנחליט שכל הפרוטוקולים מלפני 10 שנים, לדוגמה, יהיו פתוחים לעיון, והשאר - לא.

ז. שר: את כל מסמכי המדינה מגלים אחרי 25 שנים.

היו"ר י. ישעיהו:

יש הבדל בין מסמכים פוליטיים לבין מסמכים בתחום החקיקה.

ר. ארוז:

אני סתם אמרתי מספר שנים כדי שלא תהיה אפליה.

אני מתנגד לכך שנפתור בעיה זו מבלי לפתור את הבעיה הכללית. באשר לבעיה הכללית נראה לי שלא הגיעה השעה לכך. יכול להיות שצריך לבדוק את הדבר, יכול להיות שיושב-ראש הכנסת, בשיחה שניהל עם פרופסורים כיצד להדק את הקשר בין אנשי המדע לבין הכנסת, העלה את ענין הפרוטוקולים. יכול להיות שנצטרך לשקול את הדבר באופן כולל

ר. ארזי:

לגבי מספר השנים ולגבי דרך פתיחת הפרוטוקולים. לדוגמה: נניח שיאפשרו לפרסם פרוטוקולים מהכנסת החמישית. אי-אפשר לתת לכל חברי-הכנסת שיקראו את דבריהם ויאמרו אם אפשר להתיר פרסום דבריהם, כי יש חברי כנסת שאינם בחיים. אי-אפשר לפתור ענין זה על-ידי קביעת מספר שנים. אינני רוצה להתעמק בכך אם איננו דנים בענין בכללותו.

אני מתנגד להתרת פרסום הפרוטוקולים משום שאנו פוגעים בעקרון של אי-פומביות ישיבות הוועדות ואיננו מוצאים פתרון כללי; כמו כן אנו נותנים עדיפות לגבי מקרה מסויים. הפתרון צריך להיות חד משמעי: או להתיר לכולם, או לאף אחד לא.

היו"ר י. ישעיהו: רצוני להזכיר לחברים סעיף 63(א) של התקנון המדבר על הגבלת איזכורים מעל בימת הכנסת של דברים שנשמעו בוועדות הכנסת.

א. רוזאל-נאור: אני סבורה שאין אפשרות לדון על הבעיה הספציפית העומדת ברגע זה לפנינו מבלי שנדון בענין כולו, כי אנו יכולים למצוא את עצמנו בסתירה גלויה. נחליט במקרה המסויים העומד לפנינו בחיוב, ובמקרה הכללי - בשלילה ואחר-כך יעמוד הדבר בסתירה.

לעצם הענין: נדמה לי שמהות הדיונים בוועדה שונה בהחלט ממהות הדיונים במליאה בזאת שהוועדה סגורה. אם הפרוטוקול ינוע מחוץ לכותלי הוועדה אין לדבר סוף, לא רק מבחינה זו יש דברים שהם בבחינת סודות מדינה. ברגע שמוציאים פרוטוקול מכותלי הוועדה אין עליו אחריות. - אפשר לצלם ולהעתיק אותו.

עלינו לשמור על הנוהל הקיים. הפרוטוקולים צריכים להיות חסויים.

לשאלת המחקר: לא כל סטודנט שלוקח חומר ומכין שיעור חייב להיות כחוקר, ולא כל חוקר הוא חוקר. לדעתי צריך לשמור על המקובל והנהוג עד כה. אני מצטרפת לכל ההערות שהשמיעו מר שר וחבר-הכנסת ארזי ונניטיב לעשות אם הפרוטוקולים ישארו סגורים בפני אנשים שאינם חברי הוועדה.

אשר לשאלה העומדת על הפרק, נדמה לי שהמסקנות משתמעות מאליהן.

צ. צ'מרמן: חברי אמרו הכל, כולל הציטוטים מדברי חברי הוועדה. אני מסכים עם מרבית הדברים. השיקול של חבר-הכנסת ארזי החושש מאפליה, זה לא מדאיג אותי ביותר. אילו זו היתה הבעיה היחידה היינו דנים בכך.

הבעיה העיקרית היא: מה עדיף על מה? ברור שיש תועלת לסטודנטים ולחוקרים בפתיחת הפרוטוקולים, וכך יכולים הפרוטוקולים לחנך לאזרחות טובה וכו'. אנו חיים בנסיבות כאלה שיותר ויותר אנשים וגורמים רוצים לדעת מה נעשה אצלנו. מי שילקט חומר על דברי חבר מסויים בוועדות השונות של הכנסת יגיע לידע שלא טוב שידע אותו ולא נוכל לצנזר חומר זה.

לא התקנה בתקנון היא הקובעת, אפשר לשנות אותה, אך היא באה כדי לשרת מטרה מסוימת והמטרה היא לאפשר לחבר-הכנסת להתבטא בחופשיות, בניגוד לאפשרויות שיש במליאה שהיא פתוחה לקהל. מעל כמת הכנסת באות הודעות רשמיות של חברי-הכנסת ובוועדות אפשר ללבן בעיות. לדיון בוועדה יש חשיבות לא רק שחברי-הכנסת מלבנים את הבעיות, אלא הם משתדלים להיות פתוחים לשכנוע הדדי. אם נחליט על פתיחת הפרוטוקולים לעיון אנשים מן החוץ אז לא יהיה בוועדה דיון חברי וחופשי, לא תהיה אפשרות של שכנוע. מדוע נאמר שאסור לאזכר דברים שנאמרו בוועדות? - כדי לתת לחברים להרהר בקול רם ולהשמיע דעות אישיות בחופשיות אם תיטול זאת אתה נוטל ערך רב מדיוני הוועדה, כי אחרת תהיינה הוועדות מיניאטורה של המליאה.

צ. צימרמן:

מי שרוצה לחקור יכול לעשות זאת מ"דברי הכנסת שהם פתוחים לקהל, ואם רצונו לדעת מהי עמדת חבר-הכנסת הוא יכול לגשת אל חבר-הכנסת ולדוּבב אותו. חברי-הכנסת מדברים. אם חוקר רציני חוקר דעה מסוימת הוא יכול לצטט ממליאת הכנסת ולא מוועדות הכנסת, כפי שעשתה חברת-הכנסת לשעבר שולמית אלוני שכתבה על ענייני דת דמדינה. חברי-הכנסת מדברים אחרת מעל בימת הכנסת, ואחרת - בוועדות. אם יפתחו את הפרוטוקולים לידיעת הציבור ימנעו אפשרות של דיבור חופשי בוועדות ולא תהיה לחברים אפשרות להתדיין ולהגיע לידי הסכם.

אינני יודע מה מספר השנים הרצוי שיחלפו עד

לפרסום הפרוטוקולים - 10 שנים או 25 שנים, כי יש בעיות השנויות במחלוקת שנים רבות. לדוגמה: חוק הגנת הדייר, החברים לא ירצו שהדעות שהשמיעו בוועדה יתפרסמו, כי הם נפגשו עם גורמים שונים ולכל גורם אמרו דברים אחרים. חברי-הכנסת הם פוליטיקאים, הם אינם מקבלים התחייבויות ואינם דוחים בקשות. אם הפרוטוקולים ייפתחו לקהל תהיה אפשרות לחשוף את דבריהם.

סעיף 75 של התקנון אומר שהוועדות תהיינה

סגורות, אלא אם החליטה הוועדה אחרת. כאשר הוועדה פתוחה נזהרים חברי הוועדה בדבריהם, אבל לפתוח פרוטוקולים ומישהו יחטט בדברים שאנו אמרנו מבלי שהבאנו בחשבון שהוא יראה את הדברים - יכולה להיות פה נקמנות אישית וסיעתית, ומוטב שלא נעלה על הדרך הזאת.

היו"ר י. ישעיהו: אינני תמים דעים עם נימוקי הנגד שנאמרו על-

החברים, אף על פי כן רוצה אני שניתן את דעת על העובדה שיש לחץ מצד חוגי המחקר לגבי הליכי החקיקה, הם רוצים לדעת כיצד הגיעה הוועדה למסקנה זו ולא למסקנה אחרת. אני מהרהר בקול רם: לו היינו אומרים שאחרי 10 שנים יהיו הפרוטוקולים בענייני חקיקה פתוח לכל מי שרוצה לראות כיצד היו השיקולים בוועדה לגבי חוק מסויים וכיצד הגיעה הוועדה למסקנה זו או אחרת - נדמה לי שהיינו ממלאים בכך את תביעות החוקרים. אני מבקש שנשקול את הדבר שיקול קר ולא נחליט על כך היום. כל החלטה בעניין קונקרטי זה תשמש כתקדים.

רצוני להוסיף שני עניינים לאינפורמציה:

ז. שר:

(א) ערכתי מחקר מסויים בבעיית העבודה של הוועדות בסינט של ארה"ב, ששם הוועדות עובדות באופן פתוח עם סמכויות חקירה. אני מבין שהנושא עוד יחזור לדיון בוועדה. אני מוכן להביא חומר רב עד כמה יש ניצול לרעה הפוגע בעבודת הסינט כסינט והופך להיות בימה.

(ב) דבר הקיים בארה"ב ובשבדיה במהווה פתרון

לכל החוקרים הללו - דיברתי עם השופט צלטנר ואמרתי לו שדעתי הפוכה מדעתו. שאלתי אותו מה מטריד אותו והוא השיב שיושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, לא סיפק די חומר מעל בימת הכנסת כאשר הביא את החוק לקריאה שניה ושלישית, ואין למצוא ב"דברי הכנסת" חומר מספיק באותו חוק. ועדות הכנסת דנות בנושאים רבים, כגון: חוקים, כלכלה, מדע, סוציולוגיה מדיניות, בטחון וכו'. אם יפתחו את הפרוטוקולים לעיון חוקרים, יבוא הכלכלן ויבקש לעיין בפרוטוקולים של ועדת הכספים, ויבוא מדינאי ויבקש לעיין בפרוטוקולים של ועדת החוץ והבטחון שאותם יפתחו לעיון אולי בעוד 50 שנה. העניין הזה הוא סבוך מאוד. - דבר אחד יכולה הכנסת לאמץ, והדקיים, כפי שאמרתי, גם בסינט של ארה"ב, גם בשבדיה ואולי גם בגרמניה. תוך הדיננים בוועדה מוצא דו"ח קצר המודיע על השינויים שנעשו. יושב-הוועדה מסביר מדוע הוועדה שינתה אותם שינויים ומשום מה.

יש שתי דרכים כאשר פותחים פרוטוקול לעיון

אנשים שאינם חברי הוועדה: (1) דרך ביניים - להפנות חשומת לב יושבי-ראש הוועדות להסביר יותר את הודעותיהם מעל בימת הכנסת, בעיקר לגבי השינוי המוצעים, כך מספקים את כל הבקשות, והחוקרים יוכלו לעיין ב"דברי הכנסת ולמצוא שם את מבוקשם. לא חשוב מה אמר כל חבר וחבר, מעל בימת הכנסת יש לדעת מהם הנימוקים לשינויים המוצעים.

ז. שר:

(2) בנוסף לדברי יושב-ראש הוועדה יפורסם דו"ח מסכם. גם בכך יש שיקול. צריך כוח אדם מקצועי מעולה כדי שיכין זאת ויש לתת לחברי הוועדה לראות את הדו"ח המסכם, כי הוא משקף את הלך הרוח בוועדה. דו"ח זה יש להביא לידיעת הציבור כאשר המדובר בנושאים מסויימים בהם מצפה הציבור לדעת יותר. זאת יכולה הוועדה לעשות גם היום, כי בהתאם לתקנון מותר להעביר סיכומים לסייעות, ולא פרוטוקולים.

העליתי מחשבות אלה לדיון, כאשר תדון הוועדה בנושא זה. לפי דעתי, בשלב זה, אני מסכים עם הדברים שברגע שפותחים פעם פרוטוקול לעיון אדם שאינו חבר הוועדה - תיווצר הפליה חמורה ביותר.

י. בן-מאיר:
צריך למצוא את האיזון בין הנקודות שהועלו כאן לבין הרצון הלגיטימי לדעת מה היה בוועדה מבחינת האספקטים התחיקתיים של הוועדה. אני זורק מחשבה לכיוון מציאת האיזון בשלושה כיוונים:

(1) הזמן - אם מדובר בתקופה של 5-10 שנים, בדרך כלל אפשר למצוא חברי-הכנסת שהשתתפו באותו דיון ולשמוע את דבריהם. אם ייפתחו הפרוטוקולים לאחר 10 שנים, בדרך-כלל לא נאמרו דברים סוטים כל כך מהקו המקובל;

(2) לגבי היווצרות התקדים - היות ונתקבלה פניה והענין המיוחד הוא לגבי משפטנים, אולי מבחינה זאת יש לחשוב על ועדת החוקה, חוק ומשפט, כמקרה מיוחד;

(3) לאחר קביעת הזמן של פתיחת הפרוטוקולים יש לקבוע שני הפרשי זמן: (א) זמן ארוך יותר לגבי פרוטוקולים שייפתחו בפני חוקרים; (ב) שהפרוטוקולים ייפתחו רק בהסכמת יושב-ראש הישיבה, או שוועדת הכנסת תחליט אם לפתוח אותם, אם לאו.

מ. ביבי:
רצוני להדגיש שהארכיונים בעולם עומדים לרשות הציבור תוך 20-30 שנה.

ז. שר:
ארה"ב - אחרי 25 שנים; אנגליה - 30 שנים; גרמניה - 50 שנים; צרפת - 50 שנים. המדובר אינו במסמכים סודיים. גם בארצות הברית חלק מהמסמכים עומדים לרשות הציבור אחרי 50 שנים וחלק אחר - אחרי 25 שנים. הם פותחים לעיון דברים שהם לגמרי בצלי אופי נייטרלי.

מ. ביבי:
אינני סבור שפרוטוקולים של ועדות, פרט לפרוטוקולים של ועדות החוץ-והבטחון והכספים, צריכים להיות סגורים בפני הציבור 25 שנים, או אפילו 10 שנים, כי הרי חברי-הכנסת טוענים תמיד שהם נציגי הציבור ורצוי שהציבור ידע מה אומרים חברי-הכנסת. אינני אומר שיש לפתוח את הפרוטוקולים למחרת היום, אך לדעתי 5 שנים מספיקות.

היו"ר י. ישעיהו:
הוצאת שמות חברי-הכנסת מפרוטוקולים שיתפרסמו איננה פותרת את השאלה, כי כאשר אני מדבר בוועדה אני לפעמים אומר: חבר הכנסת ביבי אמר כך וכך.

לא נחליט החלטה חד פעמית קונקרטית, אלא צריך שתהיה החלטה עקרונית שלילית או חיובית, או שלילית למחצה. ולשם כך זקוקים אנו לחומר. אני מבקש ממך שר שיכין לנו חומר, לישיבה הבאה, לגבי הנהוג בארצות אחרות ועד אז לא נחליט.

היו"ר י. ישעיהו:

כ. תקנות משכן הכנסת ורחבתו (היתרי כניסה), תשל"א-1971

סעיף 5:

ביקשנו מקציני הכנסת שיספק לנו חומר על הגורמים המחזיקים תעודות קבועות, או תעודות קבועות למחצה. סך הכל ניתנו 888 תעודות. עיינתי ברשימת מקבלי התעודות. הרשימה עושה רושם סביר. אפשר היה להקטין את מספר מקבלי התעודות בעשרות אחדות, אך לא יותר. יש סבירות שמספר התעודות נע במאות - 700-800 תעודות זה הגבול הסביר.

נשארה השאלה שמא אפשר היה להכין רשימה של האנשים שמותר להם להיכנס בבנין, הרשימה היתה נמצאת בכניסה וכל איש שיבוא יזדהה על-ידי הצגת תעודת הזהות שלו ויכנס לבנין; כך היינו פותרים את עצמנו מן התופעה שאנשים המחזיקים בתעודות שכבר פג תוקפן אינם מחזירים את התעודות, וכך הבעיה העקרית, שהיא החשש של שימוש לרעה בתעודה מחוץ לכנסת, גם אם תוקף התעודה פג. היו מקרים כאלה שאנשים השתמשו בתעודה זו לצורך כניסה לשדה התעופה, למכס וכיוצא בזה. ייתכן שנמצאו אנשים שהשתמשו בתעודות גם מבחינת עבירות תנועה - אינני אומר זאת ביודעין.

זהו פתרון רדיקלי שאולי יכביד מאוד על הסדרנים, אך יקטין את השימוש לרעה בתעודות. אם הצעתי איננה ניתנת לביצוע, אז המספר של מקבלי התעודות הוא פחות או יותר מתקבל על הדעת.

י. בן-מאיר: אני חושב שהבעיה היא שאם אינך נותן לאותו אדם הנכנס לכנסת תעודה, אז בתוך הכנסת אין הסדרן יכול לבקש מאותו אדם לראות את התעודה. האדם לא יוכל להציג את התעודה בפני הסדרן. התעודה מאפשרת ביקורת על תנועותיו של אותו אדם.

היו"ר י. ישעיהו: יש לי תשובה גם לכך. אני מציע שבכניסה יתן הפקיד רשיון כניסה כחול, צהוב, או ורוד - בהתאם למה שכתוב ברשימת האנשים המותרים בכניסה לכנסת.

י. בן-מאיר: בכך מעכבים את כניסתם של אותם אנשים.

היו"ר י. ישעיהו: זוהי שאלה של נוחיות.

י. בנגל: התעודה מסייעת, כפי שאמר חבר-הכנסת בן-מאיר, לביקורת אחר התנהגותו של האדם בבנין. יש אנשים המוגבלים בכניסה רק למזנונים; ליציע היועצים ולמגרש החניה של חברי-הכנסת. כל הדברים האלה נמצאים על התעודה עצמה. הסדרן, או השומר, יודעים מהן זכות נושא התעודה.

אם היינו מחליפים תעודות אלו בתעודה חד פעמית היינו מגיעים לסירבול עצום, כי היינו צריכים להוציא כל יום תעודות לכל האוכלוסיה שבאה לכנסת. רק בעלי תעודות כחולות רשאים להחנות רכבם בחניון חברי-הכנסת, זאת מטעמי בטחון ולא מחוסר מקום. כאשר נכנס אדם עם מכוניתו למגרש החניה - חופשיותו רבה יותר.

לכן אלו הן שתי הסיבות העיקריות: א) לא להביא לידי סירבול. אחת הסיבות שהאנשים רוצים בתעודות הקבועות היא שלא יצטרכו לעמוד בתור כדי לקבל תעודה חד פעמית; ב) הסטטוס של תעודת הכנסת הוא הגבוה ביותר מכל התעודות המוצאות במדינה. תעודת הכנסת הפכה להיות תעודה בעלת הסטטוס הגבוה במדינה וחלקם של האנשים המחזיקים בה משתמש לרעה בתעודות בכך שנכנסים על-ידי הצגת התעודה למחנות צבאיים שבשעריהם עומדים דפרי"ם שאינם מעיינים היטב בתעודה וחושבים אותם אנשים לחברי-הכנסת. מסיבות אלו רוצים האנשים להחזיק בתעודה הקבועה; לכן אומר אני שתעודות אלו חייבים, אך השאלה היא למי לתת וכמה לחלק.

י. בנגל:

הגענו השנה לרוויה מבחינת אפשרות שמירת הסדר למספר התעודות שהוצאנו. צריך להיות גבול מסויים למספר התעודות וכאשר מגיעים לאותו גבול אין לעבור אותו אפילו אם האנשים המבקשים את ההיתר זקוקים לו. ברגע שיש אוכלוסיה רבה מדי בכנסת עלול להיות רעש במקומות שחברי-הכנסת עובדים והמזנונים יהיו עמוסים. לדעתי אל לנו לעבור על סדר גודל של 800-900 תעודות.

ז. שר: 888 בעלי התעודות אינם באים בבת אחת לכנסת. חלקם מוזמן לישיבות הוועדות בשעות הבוקר, וחלקם - לישיבות המליאה אחר-הצהרים ובערב, וכן גם לא יום יום.

י. בנגל: מי מקבל תעודה חד פעמית? - אדם שחבר-הכנסת מזמין אותו, או שוועדה מוועדות הכנסת מבקשת להזימנו לוועדה. אנשים אחרים לא יבואו לכנסת.

ר. ארוזי: הליקוי העיקרי הוא בזה שבראש התעודה כתוב: "הכנסת השביעית". התעודה צריכה להיקרא: "תעודת כניסה למשכן הכנסת". אני מבין שבדברים אלה קלעתי לדעת חברים רבים. אני משתומם שלא עשינו זאת עד עתה. יש לכתוב: "תעודת כניסה למשכן הכנסת", או "היתר כניסה למשכן הכנסת", ולהוסיף ליד השנה "1971" את המלים: "כוחה יפה לשנת 1971", כי שנת "1971" בלבד זה כאילו שהתעודה הוצאה בשנת 1971, ואין זה אומר שתוקפה של התעודה פג בשנת 1972.

אני סבור שאם נתקן שני תיקונים אלה ובנוסף לכך לא נוציא שום תעודה אם התעודה שפג תוקפה לא הוחזרה, פתרנו את הבעיה, פרט לזיופים. ההכרח להחזיר את התעודה שפג תוקפה תגרום לכך שהאדם ידע שהוא צריך לשמור על התעודה ואם היא תאבד לו הוא ינהג כפי שהוא נוהג כאשר תעודת הזהות שלו אבדה. באופן זה גם לא תהיה אפשרות להעביר תעודה מאדם לאדם ולזייף אותה.

י. נחשתן: אני מציע שייכתב: "היתר כניסה", וכן שיהיה כתוב: "בתוקף עד יום...". במקום בולט לעין. את המלה "הכנסת", שהיא מטעה מאוד, לכתוב למטה יותר ובאותיות קטנות.

ז. שר: אני מציע שייכתב: "היתר כניסה למשכן הכנסת". בתקנון הכנסת כתבנו: "היתר כניסה למשכן הכנסת" וטוב שנשתמש באותן מלים.

א. רזיאל-נאור: "היתר" הוא ההיפך מ"איסור", אך בעברית נכונה יש לכתוב "רשיון".

ז. שר: אם כך נוסיף תוספת לתקנות בה ייכתב לגבי "היתר כניסה" וכן "בתוקף עד...".

צ. צימרמן: בתקנות כתוב אמנם "היתרים", אך בכל זאת נראה לי עדיף יותר שנכתוב "רשיון", כי אז יודעים שזהו רשיון.

ז. שר: הכניסה לכנסת היא היתר. לרשיון מתוספות זכויות.

צ. צימרמן: אם כך מה שיוחלט יוחלט, או היתר או רשיון.

אני מביט ברשימת המשרדים והמוסדות המקבלים תעודות כניסה קבועות לכנסת. האם יש צורך במספרים גדולים כל כך של תעודות לכל משרד ומשרד? אני מוסיף ושואל אם געשית גם סקירה לגבי אנשים הנושאים בתעודות קבועות והזקוקים לתעודות אלו באופן קבוע, ולגבי אנשים הזקוקים לתעודה פעם או פעמיים בשנה. יכול להיות שמבין 53 איש ישנם 20 איש שקיבלו תעודות משום יוקרה והם באים רק פעם בחמשה חדשים. שיהיה האומץ להגיד שמי שבא פעם במשך תקופה ארוכה יקבל בכניסה רשיון חד פעמי ואין צורך להוציא לו רשיון כניסה קבוע.

י. בנגל:

כאשר הגעתי לכנסת התחלתי לדקדק בנושא זה והוצאתי טפסים כחודשיים-שלושה לפי חידוש הרשיון אותם העברתי לכל משרדי הממשלה והמוסדות שקיבלו בעבר רשיונות כניסה קבועים לכנסת. לאחר מכן קבעתי ישיבה עם הסמנכ"ל"ים של המשרדים כדי לקבל ידע ופרטים לגבי האנשים הזקוקים לרשיון, לפי הקריטריונים שבתקנה: מנכ"ל"ים, סמנכ"ל"ים העובדים באופן קבוע עם הכנסת, ראשי לשכות השרים, נהגי השרים, נהגי חברי-הכנסת, אנשים הצמודים לעובדי הבית. פעם נהגו לערוך רשימה זו עם קצין הבטחון של אותו משרד או מוסד, אך אני לא הסתפקתי בקצין הבטחון וביקשתי לשבת עם הסמנכ"ל"ים. אני קיצצתי ב-300 בקשות. התחלנו עם 600 תעודות - הצלחנו להוריד את מספר התעודות הקבועות מ-900 ל-600 - ואז נכנסו השרים לתמונה ופנו ישירות ליושב-ראש הכנסת ואלי בבקשה לתת תעודות לאנשים מסויימים. קיבלתי הנחיה שאם השר אישית דורש תעודה למישהו אין פה ויכוח, כי אני לא אקבע אם השר צריך את היועץ באותו זמן בכנסת, ולא דווקא שאותו יועץ ימלא תפקיד בכנסת, אלא שהשר מעסיק את יועצו בענייניו גם כאשר הוא נמצא בכנסת.

אך יצא שהגענו ל-888 תעודות קבועות בכנסת.

כאשר עוברים אנו על הרשימה - ויש לי רשימה שמית של כל האנשים לפי הסדר ולפי צבעי התעודות - יכולים אנו למחוק אדם אחד או שניים, אולי עשרה איש. האמת היא שהבדיקה והבירור הם מכסימליים. לא הייתי רוצה שנעלה על סדר הגודל של 800-900 איש שיקבלו תעודות קבועות, כלומר שנשאר בגבול הזה. מספר גדול מעבר לזה יעבור על הסדר הטוב של הבית. כאשר יש לאדם תעודה קבועה הוא בא יותר לכנסת, נכנס למזנונים ומסתובב בבית. בודדים מקבלים היתר כניסה ליציע אנשים רמי מעלה. האנשים מפניהם אנו חוששים מקבלים היתר כניסה ליציע הקהל המופרד מאולם המליאה בזוככית. ברור שבאים גם אנשים לשמוע את ישיבת הכנסת, גוסף לאנשים שיש להם רשיונות קבועים. בדרך-כלל כל בעלי התעודות באים בעניינים מדיניים, ואז באותם ימים שיושבת הכנסת יש צפיפות רבה במזנונים, כי גם חברי-הכנסת מזמינים אורחים שלהם.

לדעתי, לאור הנסיון של 4 שנים שיש לי בבית

הזה, המספר הקיים הוא המכסימום שמותר לנו. אני רוצה שיהיה כתוב בתקנה שמספר התעודות לא יעלה על 900, ואז יהיה לי על מה להסתמך ולהגביל ולצמצם בקשות לתעודות קבועות.

האם קיימת אפשרות שבימים מסויימים לא יהיה תוקף לשום תעודה?

היו"ר י. ישעיהו:

הצעה כזו תקים מהומה, בעיקר לגבי העיתונאים. כאשר נדונים עניינים מדיניים חשובים - נמצאים

י. בנגל:

בכנסת 150 העתונאים.

רצוני להציע שייקבע מספר מסויים של תעודות למשרד מסויים ואותו משרד יחלק את התעודות

צ. צימרמן:

לאנשים הבאים בתכיפות הרבה ביותר לכנסת. אינני משוכנע שלכולם נחוצה התעודה באותה תכיפות. כל משרד יקבל תקן לתעודות. המשרדים יהיו רשאים להחליף תעודות לאנשים שאחרי חצי שנה למשל לא יהיו זקוקים עוד לרשיון, ולהודיע על כך לקצין הכנסת. אין מניעה שמשרד יבקש רשיונות כניסה לישיבה מיוחדת, ואז יאשר להם קצין הכנסת רשיונות בהתאם ליכולת. שיהיה תקן מצומצם ויוקטן מספר הרשיונות הקבועים עד כמה שאפשר. אני חושב ש-900 רשיונות זה מספר גבוה מאוד.

אני רואה ברשימה שיש רק שתי תעודות קבועות לשני חברי הכנסת לשעבר. הייתי עד למקרה שחברו

מ. ביבי:

הכנסת לשעבר, הגב' רחל כגן, רצחה להכנס פעם לכנסת וממש טולטלה עד אשר הגיעה לשער וייל. שאלתי את עצמי כיצד נוהגים בחברי-הכנסת לשעבר. אני חושב שלחברי-הכנסת לשעבר יש למצוא סידור לא פחות מהסידור לגבי משרדים ממשלתיים, ואפילו שישאירו להם את הרשיונות ויחדשו להם אותם באופן אוטומטי.

י. בנגל:

דבר ברור הוא שכל חבר-הכנסת לשעבר הפונה בבקשה לחדש לו את הרשיון הוא נענה בחיוב.

חבר-הכנסת ביבי מציע להודיע לחברי-הכנסת לשעבר שיש להם הזכות לקבל תעודה קבועה אם

היו"ר י. ישעיהו:

ישלחו תמונה.

נשארה נקודה אחת שעלינו לברר: במקרה שאבדה תעודה קיימת הסכנה שמישהו זר יוכל להשתמש בה לאחר שיחליף את התמונה.

י. בנגל: לכן הייתי מעוניין שתימצא התקנה בה כתוב:

שדין אבדן רשיון כניסה לכנסת כדין אבדן תעודת זהות - יש להודיע למשטרה ואז המשטרה תודיע לנו וכך תתחייב לחפש ולמצוא אותו רשיון. תהיה תקופת המתנה של חודש ואחר-כך יוצא רשיון חדש.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מציע שנסכם בשתי הצעות: (א) לפי הצעת חבר-הכנסת צימרמן ייקבע תקן של מספר תעודות לכל משרד ומשרד. לא נכתוב זאת בצורת תקנה בתקנון, אלא כהמלצה של הוועדה; שתהיה ביקורת גם של הכנסת וגם של מישהו מאותו משרד והתעודות תחולקנה לפי צרכי המשרד.

ר. ארזי:

הצעה זו אינה נראית לי, אחרי הכל הרשימה איננה מופרזת.

צ. צימרמן: הרשימה מופרזת ותהיה יותר מופרזת בעתיד. גם המשרדים יהיו שבעי רצון אם יהיה תקן.

היו"ר י. ישעיהו:

(ב) יפנו לחברי-הכנסת לשעבר ויודיעו להם שאם רצונם לקבל תעודה קבועה לכנסת עליהם רק לשלוח תמונה ויקבלו לביתם את התעודה.

י. בנגל:

השנה רציתי להגיע לתקן של 600-650 תעודות קבועות. הצלחתי בכך עד שהשרים התערבו בעניין. אם ועדת הכנסת תתקין תקנה או תחליט החלטה בה ייקבע מספר מכסימלי של תעודות קבועות שאפשר לתת לאנשים - נניח 700 תעודות בלבד - אני לא אסטה מהמספר שייקבע וכן לא אעמוד בלחץ של השרים, כי יהיה לי על מה להסתמך. כאשר אין מכסימום - מופעלים עלי לחצים עצומים.

מ. נסים:

אני מציע שייקבע מכסימום, למעט חברי-הכנסת לשעבר.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מציע שלא נקבע תקנה. אנו נרשום המלצות אלו ונמליץ עליהן. אם קצין הכנסת יהיה זקוק לתקנה הוא יבקש שוועדת הכנסת תחליט על כך.

אנו זקוקים באיזה שהוא מקום בתקנות, או במקום אחר, לכתוב סעיף בו ייכתב: "על אף האמור בסעיף 5, לא יכנס אדם עם מצלמה ולא יצלם בשום מקום במשכן הכנסת בלי רשות מיוחדת מאת יושב-ראש הכנסת".

י. בנגל:

אני נוהג כך, אך צריך שתהיה תקנה כתובה בעניין זה.

היו"ר י. ישעיהו:

הפתח הפתוח לעניין זה הוא סעיף 5. ב. (3), בו כתוב: "עתונאי... רשת שידור או טלוויזיה" טלוויזיה משמע לצילומים. גם עיתונאי חוץ באים עם מצלמות והם מקבלים רשיונות כניסה, אך צריכים הם לקבל גם רשיונות מיוחדים עבור הכנסת המצלמות ותדריך היכן מותר להם לצלם והיכן אסור.

א. רוזאל-נאור:

המלים "על אף האמור..." אינן מתאימות.

ז. שר:

אולי נכתוב: "לא יכניס ולא ישא..."; או: "הכנסת מצלמה, מסרטה, רשם קול, מקלט קול טעונים אישור מיוחד מיושב-ראש הכנסת, והתנאים להפעלתם ייקבעו בכל מקרה." ההיתר למקום הצילום יהיה מיוחד.

היו"ר י. ישעיהו:

מדוע יינתן ההיתר רק לעתון יומי בישראל ולא גם לעתון שבועי או חודשי?

י. בנגל:

ההיתר לעתונים אלה הוא חד פעמי.

ר. ארזי:

אני מציע שנמצא נוסח אחר לסיפה של סעיף קטן (3): "ובמסגרת תפקידו הקבוע הוא אחראי למסירת ידיעות על פעולת הכנסת וועדותיה". ראשית כל הוא לא יכול להיות אחראי למסירת ידיעות על פעולת ועדות הכנסת, כי הוועדות הן סגורות. אני מציע למצוא נוסח, שהוא יהיה כתב פרלמנטרי, אך לא "אחראי". כלפי מי הוא אחראי? אני מציע שיימצא נוסח אחר.

ז. שר:

הענין הוא שלגבי כתבי חוץ זה אינו תפקידם הבלעדי. הם עתונאים המדווחים על פעולות הכנסת בישראל. אחד מתפקידיו הוא למסור ידיעות, אחרת אין דבר קל יותר מאשר לקבל תעודה שהוא עתונאי ספורט. גיסינו להגיע לזה שתפקידו למסור בקביעות דיווח על מה שנעשה כאן, ובמקום "תפקידו" כתבנו "אחראי".

י. נחשתן:

אני מציע שייכתב: "אשר תפקידו הקבוע הוא למסור...".

ז. שר:

אני מציע נוסח כזה: "ותפקידו הקבוע כעתונאי כולל מסירת ידיעות על פעולת הכנסת וועדותיה".

מ. נסים:

בלי המלה "וועדותיה". פעולת הכנסת כוללת את פעולת הוועדות.

ז. שר:

בסדר, לא נכתוב את המלה "וועדותיה".

י. נחשתן:

אני מציע קודם כל להכניס את המושג שאמר חבר-הכנסת ארזי: "כתב פרלמנטרי". הוא יכול להיות כתב חוץ ובין היתר, לצורך העתון שלו בארה"ב, הוא גם כתב בינלאומי בארץ.

פרט לכך אין הסעיף מנוסח היטב. כתוב: "כתבי חוץ, סוכנויות ידיעות בינלאומיות...". האם אנו נותנים היתרים לסוכנויות או לכתבי סוכנויות? אנו נותנים היתרים לרשת השידור, או לכתב עצמו?

ז. שר:

צריך להיכתב: "כתב חוץ המייצג סוכנויות...".

כתב פרלמנטרי הוא מושג הרבה יותר מצומצם. תפקידו של העיתונאי רוזנפלד הוא מסירת ידיעות, זהו חלק מעבודתו, ואף על פי כן אתה נותן לו היתר כניסה. אם נכתוב: "כתב פרלמנטרי" אז נוציא את רוב הכתבים.

היו"ר י. ישעיהו:

אולי ננסה לומר: "עורך עיתון יומי בישראל" כקטיגוריה ברורה, ואחר-כך יבוא: "עתונאי...". ובמקום: "והמשרת בקביעות עתון יומי בישראל" ייכתב: "והמשרת בקביעות עתון בישראל".

ר. ארזי:

אי אפשר לומר "רשת...". אלא "עובדי רשת...".

י. בנגל:

אני מבקש לא להכניס לרשימה זו את הירחונים. יש כל מיני ירחונים של מועצות שונות אשר כל אחד מהם מבקש היתר קבוע לכנסת.

היו"ר י. ישעיהו:

לפני סעיף קטן (4) מציע אני שייכתב: "חבר-הכנסת לשעבר".

לישיבה הבאה נקבל ניסוח מדויק של סעיף 5, כהתאם להערות ולהצעות שהועלו בוועדה.

סוכס:

יוגש ניסוח חדש לגבי סעיף 5.

סעיף 6:

אושר

סעיף 7:

אושר

סעיף 8:

האם קרו מקרים שקצין הכנסת דרש חזרה את היתר הכניסה הקבוע?

מ. ביבי:

כן. קרו מקרים כאלה אצל עתונאים.

י. בנגל:

לאשר הסעיף.

הוחלט:

סעיף 9:

אושר

סעיף 10:

אושר

בישיבה הבאה נסכם את סעיף 5.

היו"ר י. ישעיהו:

הישיבה ננעלה בשעה 14.30.